

Za gospodarje

Maribor, dne 3. julija 1935.

Kmetijska družba in nje pomen.

Bili so časi, ko je bil kmet popolnoma odvisen od raznih vaških prekupčevalcev. Ti so kupovali od njega vse pridelke, ti so mu zopet »pomagali« v stiski, ko so mu posojali denar na visoke obresti, ti so mu prodajali vse, kar je kmet potreboval. Posledica teh »dobrot« je bila končno v tem, da je imel vaški prekupčevalec, ki je bil včasih jud, še večkrat pa domačin z judovskimi običaji, da je imel torej ta vaški prekupčevalec najlepšo hišo v vasi, veliko premoženje — kmet pa je na svoji grudi komaj životavrnil in je bil v vsem odvisen od svojega »dobrotnika«. V tistem času je prišel veliki Evangelist in je pridigoval po naših vaseh o medsebojni ljubezni, pripovedoval pa tudi o tem, kako more kmet delati v skupni vzajemnosti, da postane neodvisen, da bo sam gospodaril s svojimi pridelki. Ta Evangelist je bil g. dr. Janez Krek, ki je v »črnih bukvah kmetškega stanu« napisal resnico o kmetškem življenju, povedal pa tudi, kako najde kmet pot iz svojega gorja. Takrat so zrastle po naših vaseh kreditne zadruge, nastale so polagoma nabavne in prodajne zadruge, širil se je smisel za zavarovanje. V tistih letih je vzrasla tudi zavest, da bo kmet dosegel največ za svoj dobrobit samo v močnih stanovskih organizacijah, ki so res kmalu nato začele zbirati kmeta v močno kmetško zvezo.

Kot središče vsega gospodarskega in stanovskega življenja kmeta naj bi bila velika središnja organizacija, ki naj bi združevala po možnosti vse kmete, naj bi jim dajala strokovne nasvete, naj bi izdajala strokovni list, naj bi imela svoj prodajni oddelek, kjer bi kmet svoje pridelke mogel najboljšje vnovčiti, ali pa bi dobil vsaj nasvet, kje more svoje pridelke najlažje in najboljše prodati. Istočasno pa bi mogel kmet tu tudi kupiti

po primernih cenah vse, kar rabi pri svojem gospodarstvu. To nalogo naj bi vršila v Sloveniji Kmetijska družba.

Res je v predvojnih in v prvih povojnih letih združevala Kmetijska družba za Slovenijo, lahko rečemo, večino kmetov Slovenije. Z nekim velikim zanimanjem, pa tudi zaupanjem so spremljali kmetje-člani Kmetijske družbe rast in delovanje Kmetijske družbe. Bila je takrat Kmetijska družba na višku, ko je imel »Kmetovalec«, glasilo družbe, nad 30.000 naročnikov. Toda prišel je čas, ko je vihar vse razdejal, ko večina slovenskih kmetov ni imela nikjer več zaščite, ko je izgledalo, da je pravica pokopana in da kamna iznad njenega groba ne bo mogel nikdo več odvaliti. Takrat se je tudi začelo nazadovanje Kmetijske družbe in tako ima »Kmetovalec« danes samo še kakih 5000 naročnikov, pa še ti so bolj naročniki iz neke navade, ne pa iz prepričanja. Kmetijska družba, ki je bila preje neka splošna ustanova vseh kmetov, se je preobnavala v zadrugo z omejeno zavezo, kjer odbor lahko sprejme tega, ki ugaja njemu, če pa odboru kdo ne ugaja, ga lahko odkloni, pa morebiti da je tudi najboljši kmet v Sloveniji.

Ta Kmetijska družba je imela dne 15. junija letos svoj občni zbor. Že to, da zboruje Kmetijska družba sredi poletja, sredi največjega dela, ni ravno najboljši znak, da je to res organizacija kmetov, Saj se je do sedaj vedno dogajalo, da se vršili občni zbori v zimskem času. Še lepšo sliko pa nam daje potek občnega zbora samega. Saj je včasih zgledalo, da so prišli na občni zbor res zastopniki kmetov, da pa oni, ki vedrijo danes pri Kmetijski družbi, nimajo mnogo smisla za kmetске potrebe. Saj je eden zborovalcev celo rekel, da vse zgleda tako, kakor da bi bil predsednik Kmetijske družbe predsednik Lovskega društva.

Lepe so bile nato resolucije, ki so jih zborovalci sprejemali, lepe in pravilne

so bile zahteve. Toda tisti, ki so zahteve sprejemali, ki so v odboru Kmetijske družbe, so tekom zadnjih petih let pokazali, da znajo govoriti, pa malo narediti. Saj so imeli pet let vso pravico in vso oblast v rokah, saj so pet let rezali kruh slovenskemu kmetu. Po tem, kakšen je bil ta kruh in kakšen je bil kos, moremo soditi te »delavce« za naše kmetijstvo.

Rabi pa naš kmet krvavo dobre stanovske organizacije. Zadnji čas je že, da si začne kmet sam snovati svojo usodo in to je mogoče samo, če bo dobro organiziran, če bo nanovo vzrasla v njem zavest, da je samo v skupnosti in slogi moč. Na to zadnje naj bi naš kmet nikdar ne pozabil. In pa, da bo zaupal samo tistemu, ki je velik v delih, ne pa v besedah.

★

Trgovina s hmeljem.

(Po »Hmeljarju«.)

Savinjska dolina: Stanje nasadov je prejkoslej zelo neenakomerno. Povprečno je rastlina dosegla do $\frac{3}{4}$ višine opor, v nekaterih najboljših nasadih pa polagoma tudi že do vrha in odganja številne stranske panoge. V splošnem je rastlina prav zdrava in krepka ter zaenkrat resne nevarnosti bolezni ali škodljivcev ni. Vreme je razmeroma ugodno, le močni vetrovi prožlega tedna so precej izsušili zemljo in ovirali rastlino v ovijanju. Poleg vročih dni bi bile potrebne tudi toplejše noči in nekaj blagodejne vlage. — V kupčiji je docela mirno in do kakega pomembnejšega zaključka ne pride. Za novi pridelek je že precej zanimanja.

Vojvodina: Po izdatnem dežju rastlina prav dobro napreduje in dosega tudi že do vrha opor. Bolezni in škodljivcev ni opaziti. — V kupčiji je popolnoma mirno in le semtertje pride še do kakega manjšega zaključka za lanski pridelek po 7—20 Din za kg.

Češkoslovaška: Pri ugodnejšem vremenu se je stanje nasadov precej izboljšalo in je v mnogih rastlina dosegla že nad polovico opor, v nekaterih slabših pa je seveda še močno zaostala. Vreme ni nič kaj ugodno, ker je že presuho in so nekateri že pričeli z namakanjem,

poleg tega pa so noči še vedno hladne in se zato nevarno sčrpijo uši. V ostalem pa je rastlina zdrava in drugih škodljivcev ter bolezni ni opaziti. Potrebno bi bila izdatnejša vlaga in bolj tople noči. — Na tržišču je nadalje mirno in je prometa prav malo. Cene so ostale nespremenjene in notira sedaj lanski za teški pridelek 54—63 Din, oni iz Usteka in Roudnic pa 50—54 Din za kg. V Zaticu je znamkovanih doslej 50.478 stotov letnika 1934. Ker so vroči dnevi zadnjih par tednov močno dvignili konsum piva, se računa, da bo tudi tržišče hmelja še nekoliko oživel.

Nemčija: Pri toplem vremenu tekočega meseca se je stanje nasadov vidno popravilo, seveda pa je v raznih okoliših in pri različnih vrstah zelo različno. Zgodnji hmelji (Tettang) so že nad 4 m visoko in boljši dosega do vrha opor, poznejši (Hallertau) pa so povprečno do polovice opor, nekateri slabši in zlasti po holhačih močno napadeni, pa so še vedno zelo zaostali. Rastlina je splošno zdrava, posebne nevarnosti bolezni ali škodljivcev sploh ni, tudi ne peronospora, vendar pa so mnogi hmeljarji proti njej že zaščitno škropili. Vreme je zaenkrat za razvoj rastline prav ugodno in tudi vlage še ne primanjkuje. — Tržišče je nadalje mirno in prometa le malo. Cene so ostale nespremenjene in je bilo za domače pivovarne semtertje nekaj zaključkov, in sicer Hallertau po 77—107 Din, Hersbruck po 77—81 Din in Württemberg po 74—98 Din, za izvoz pa Hallertau po 59 Din in Hersbruck po 56 Din, predlanski letnik pa po 45—47 Din za kg. Tendenca je mirna.

Francija: Pri ugodnem vremenu se je stanje nasadov znatno popravilo, vendar rastlina še ni mogla dohietati zamujenega in je prejkoslej zelo zaostala v razvoju. V splošnem je rastlina zdrava in nevarnosti peronospora ni, pač pa se močno širijo uši, tako, da je obrambno škropljenje že nujno potrebno. — Na tržišču je nadalje prav mirno, cene sicer nespremenjene, vendar le bolj nominalne, ker vzlic pričakovanju tudi pri toplem vremenu in večjem konsumu piva kupčija ni oživila. Nekoliko več zanimanja je le za predprodajo letošnjega pridelka in je prišlo ponovno tudi

do pomembnejših zaključkov po 24 Din za 1 kg.

Poljska: Pri toplejšem vremenu rastlina sedaj prav dobro napreduje in skuša dohiteti zamujeno. — Na tržišču je položaj nespremenjeno miren.

Belgija: Stanje nasadov se je pri lepem vremenu znatno popravilo, vendar je rastlina še vedno močno zaostala v razvoju. Nevarnosti bolezní zaenkrat ni opaziti, pač pa se v Alostu silno širijo uši. — Na tržišču je razpoloženje za lanski pridelek, ki notira 23 Din za kg, zelo mirno, pač pa boljše za predprodajo letošnjega pridelka za oktober-november po 20—21 Din za kg.

Anglija: Konec maja je občuten mraz tudi v hmeljskih nasadih povzročil veliko škode, katero so še povečali hudi nalivi z viharjem tako, da so se izgledi na letino precej poslabšali. — Tržišče je nadalje mirno in prometa prav malo. S 1. junijem so stopile v veljavo povišane cene.

Amerika: Pri ugodnem vremenu rastlina prav dobro napreduje v razvoju in jo tudi prejšnje razmeroma hladno vreme ni dosti zadržalo. — Tržišče je nespremenjeno mirno in cene le bolj nominalne. Tako notira sedaj domači lanski pridelek 12—16 Din, predlanski 10—12 Din in starejši letniki 3—9 Din, že zacarinjen inozemski hmelj pa lanski 34—109 Din, predlanski 43—65 Din in starejši letniki 13—30 Din za kg. Hmeljarji precej ponujajo, toda kupci kažejo kaj malo zanimanja ter so zato zaključki iz prve roke prav redki ter le po najnižjih cenah, večinoma domače lansko blago po 7—10 Din za kg.

Avstralija: V Viktoriji in Tasmaniji je obiranje končano in pridelek zaradi trajno ugodnega vremena prav dober. Pridelalo pa se je v Viktoriji mnogo manj hmelja kakor lani, ker so se nasadi močno skrčili. — Kupčija je prav živahna in bo pridelek v kratkem razprodan; celo za izvoz je bilo že prodanih nekaj bal.

Najvišje cene, dejansko plačane zadnji čas za 1 kg najboljšega hmelja, so bile naslednje: Nemčija Hallertau 92 D, Anglija Golding 64 Din, Češkoslovaška Zatec 63 Din, Francija alzaški 54 Din, Jugoslavija savinjski 28 Din, Belgija

Allost 24 Din, Poljska wolinjski 21 Din, Amerika Oregon 15 Din.

*

Gospodarske zanimivosti.

Ugodno stanje našega izvoza. V prvih petih mesecih letošnjega leta je znašala aktivnost naše trgovinske bilance 68.4 milijona dinarjev. Naš izvoz je bil v prvih petih mesecih letošnjega leta za 181.9 milijona Din ali za 13.5% večji nego lani in za 350.8 milijona Din ali za 30% večji nego predlanskem v istem razdobju. Veliko smo izvozili gradbenega lesa v Italijo, ki ga rabi za vojaške potrebe v vzhodni Afriki. Živahen je bil izvoz koruze in pšenice.

Izvoz živine letos zopet nazaduje, razen izvoza telet in zlasti svinj, ki se je po lanskem zastoju zopet dvignil. Konj smo v mesecu maju izvozili 3088 (lani 4292), goveda pa samo 2984 glav (lani 5287); skoro podvojil pa se je izvoz telet in sicer na 2047 glav (lani 1190) ter izvoz svinj, ki je znašal 18.921 glav (lani 10.353) v vrednosti 21.6 milijona Din (lani 11.6). Skoro na polovico pa je padel izvoz drobnice, namreč na 18.540 glav (lani 32.593). Nekoliko manjši je bil tudi izvoz žive perutnine, namreč 61 vagonov (lani 77), pri čemer pa je treba upoštevati, da stalno narašča izvoz zaklane perutnine, ki je upoštevana pod postavko sveže meso, ki smo ga letos izvozili v mesecu maju 74 vagonov (lani 37). Tudi svinjske masti smo izvozili 30 vagonov (lani 3), jajc pa 132 vagonov v vrednosti 11.5 milijona dinarjev (lani 139 vagonov v vrednosti 9.4 milijona dinarjev).

Stanje hranilnih vlog v mesecu maju. Hranilne vloge v maju so znašale dne 1. maja 9.999 milijona Din (od tega na knjžice 7.612 milj., na tekoče račune 2.387 milj.). Dne 1. aprila letos so znašale vloge 10.038 milj. Din (7647 in 2391 milj.), dne 1. maja lani pa 9965 (7576 in 2389) milj. Din. Po teh podatkih bi kdo lahko sklepal o naraščanju vlog v primeri z lanskim letom. To pa ne drži, ker je treba prišteti pripisane obresti, ki so bile gotovo znatnejše kot prirastek 34 milijonov Din od 1. maja 1934 na 1. maj 1935. Od meseca aprila na maj t. l. so se vloge zmanjšale, kot pričajo gor-

nji podatki, za 39 milijonov Din, so pa vloge dne 1. maja bile še večje v primeri s 1. januarjem za 54 milijonov dinarjev.

Italija vzame iz prometa srebrni denar. V Italijanskem uradnem listu je bil v soboto dne 22. junija objavljen dekret, s katerim se finančni minister pooblašča, da vzame iz prometa srebrni denar in ga zamenja za novčance. Srebrni novci, ki bodo vzeti iz prometa, bodo skupaj z zalogami srebra v državni kovnici služili kot kritje za novo izdane bankovce, ki bodo nadomestili iz prometa vzete novce. Za one, ki ne bi oddali srebrne novce in bi jih skrivali, so predvidene visoke kazni.

Naša trgovina s češkoslovaško se letos ugodneje razvija nego lani. V maju je Češkoslovaška uvozila iz Jugoslavije za 25.3 milijona Kč, izvozila pa je v Jugoslavijo za 24.7 milijona Kč. V prvih petih mesecih tekočega leta je znašal češkoslovaški uvoz jugoslov. blaga 145.6 milj. Kč (lani 53.7), izvoz češkoslovaškega blaga v Jugoslavijo pa 106.3 milj. Din (lani 96.1). Obseg trgovine med Jugoslavijo in Češkoslovaško se je torej povečal, predvsem pa se je dvignil izvoz našega blaga v Češkoslovaško.

Razna obvestila.

Na banovinski kmetijsko-gospodinjski šoli v št. Juriju pri Celju prične šolsko leto 1935—36 dne 15. septembra. Pouk traja 10 mesecev. Zavod ima namen izobraziti kmetska dekleta v dobre kmetijske gospodinje. Kolkovano, lastnoročno spisano prošnjo (kolek Din 5.—) za sprejem je poslati direktno vodstvu banov. kmetijsko-gospodinjске šole do 1. avg. Prošnji je priložiti: 1. krstni list, 2. domovnico, 3. npravstveno in zadnje šolsko spričevalo ter obvezo staršev, oziroma varuha (kolek 2 Din), da bodo plačevali stroške šolanja. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Sprejemajo se npravstveno neoporočena, pametna, pridna, duševno in telesno popolpoma zdrava dekleta. Zato jih ob vstopu v zavod preišče zavodni zdravnik. Gojenje stanujejo v zavodu. Mesečna prekrbovalnina znaša 350 Din. Plačuje se mesečno v naprej. Kr. banska uprava in

sreski kmetijski odbori prispevajo za gospodarsko šibkejšje prosilke gotovi del mesečne oskrbovalnine. Zato morajo one, ki žele biti deležne podpore, priložiti prošnji uradno potrdilo o gospodarskem stanju, obsegu posestva in višini državnega davka, najboljše na uradnem formularju »Uverenje o imovinskem stanju«, ki se dobi na občini ali srezu. Za prispevek domačih srezkih kmetijskih odborov naj prosi vsaka osebno ali pišmeno sama. O sprejemu in potrebščinah, katere morajo prinesiti seboj, obvesti vodstvo pravočasno vse sprejete prošilke.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski živinski sejem 25. 6. 1935. Prignanih je bilo 13 konjev, 8 bikov, 90 volov, 301 krava in 14 telet, skupaj 426 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na tem sejmu so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 2.75 do 3.50 Din, poldebeli voli od 2 do 2.25 Din, plemenski voli 2.25 do 2.75, biki za klanje 2 do 2.50, klavne krave debele 2.25 do 2.75, plemenske krave 1.50 do 2, krave za klobasarje 1 do 1.25, molzne krave 2 do 2.50, breje krave 2 do 2.50, mlada živina 2.25 do 4, teleta 2.50 do 4. Prodanih je bilo 257 komdov.

Živinski sejem v Ptujju. Na zadnji živinski sejem dne 18. in 19. junija je bilo prignanih 49 volov, 251 krav, 24 bikov, 27 juncev, 122 telet in 119 konj. Vsega je bilo prignanih 592 glav, prodanih pa je bilo 173 glav. Cene so bile naslednje: voli 2 do 3.50 Din, krave 1.40 do 3, biki 2 do 3, teleta 2.25 do 5 Din za 1 kg žive teže. Konji so se prodajali po 320 do 370 Din za komad, žrebata pa po 480 do 600 Din. Na svinjski sejmu je bilo pripeljanih 43 svinj in 71 prascev. Prodanih je bilo vsega 13 rilcev. Cena prascem, starim 6 do 12 tednov, je bila 50 do 100 Din za komad, pršutarji in plemenske svinje pa so se prodajali po 4 do 4.50 Din za 1 kg žive teže.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 8—10 Din, volovsko meso II. vrste 6—8 Din, meso bikov, krav in telic 4—6 Din, telečje meso I. vrste 8—10 Din, II. vrste 5—6 Din, svinjsko meso sveže 8—14 Din.